

Asia: OM 17/41/2016

Luonnos hallituksen esitykseksi rikoslain 17 luvun ja ulkomaalaislain 185 §:n muuttamisesta

Lausunnon saate

Tähän voitte halutessanne kirjoittaa saатteen lausunnollenne:

-

Yleistä

Mitä mieltä olette luonnoksesta hallituksen esitykseksi?

Kannatan luonnosta pääosin tai kokonaan taikka siitä ei ole huomautettavaa

Uuden rangaistussäännöksen säätäminen

Näkemyksenne maahantulokiellon rikkomista koskevan uuden rangaistussäännöksen säätämistarpeesta

Maahantulokiellon rikkomisesta on tällä hetkellä mahdollista määrätä seuraamus tapauksesta riippuen joko valtionrajarikosta koskevan rikoslain 17 luvun 7 §:n perusteella (valtionrajarikos) tai ulkomaalaislain 185 §:n 1 momentin 4 kohdan perusteella (ulkomaalaisrikkomus). Kuten luonnoksen kohdasta 2.4.1. ilmenee, näiden säännösten keskinäinen suhde ei ole täysin selvä, ja käytännössä maahantulokiellon rikkomiseen sovelletaan nykyisin lähes poikkeuksetta ulkomaalaisrikkomusta koskevaa säännöstä.

Luonnoksessa esitetty muutos on tarpeellinen, koska se selkeyttää maahantulokiellon rikkomista koskevaa sääntelyä. Kiellon rikkomisesta aiheutuva seuraamus ilmenisi ainoastaan rikoslaista eikä tilanteeseen olisi enää mahdollista soveltaa kahden eri lain säännöksiä. Sääntelyn selkeyttämisen voi katsoa palvelevan sekä viranomaisia että niitä henkilöitä, joihin maahantulokiello on kohdistettu.

Uuden rangaistussäännöksen sisältö

Näkemyksenne siitä, miten teko ehdotetaan säädettäväksi rangaistavaksi uudessa rangaistussäännöksessä (rikoksen tunnusmerkistö)

Luonnoksen mukaisessa rikoslain 17 luvun 7 b §:n rangaistussäännöksen sisällössä olisi viittaus ulkomaalaislain (301/2004) 150 §:n 1 momentissa tai 170 §:n 1 momentissa tarkoitettuun maahantulokieltoon. Kiellon rikkominen toteutuisi, kun henkilö ”tulee Suomeen” eli tulisi rajan ylittäen Suomen alueelle. Lakiehdotuksen yksityiskohtaisissa perusteluissa on selvitetty, että tunnusmerkistö koskee myös tilannetta, jossa henkilö ei aio jäädä Suomeen vaan kulkee Suomen kautta. Tunnusmerkistö on selkeä ja yksiselitteinen.

Rangaistusasteikko

Näkemyksenne maahantulokiellolle ehdotettavasta rangaistusasteikosta (sakko-yksi vuosi vankeutta)

Ulkomaalaisrikkomuksesta on voitu tähän mennessä määrätä seuraamuksena sakkoa ja valtionrajarikoksesta sakkoa tai enintään yksi vuosi vankeutta. Hallituksen turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman mukaan maahantulokiellon rikkomisesta tulee säätää seuraamukseksi vankeusrangaistus. Luonnoksen mukainen rangaistussäännös toteuttaa mainittua toimenpideohjelman.

Luonnoksessa on vertailtu suunniteltua rangaistusasteikkoa muun muassa muihin maahantulokiellon rikkomista lähellä oleviin tekoihin ja niistä säädettyihin seuraamuksiin sekä arvioitu tekojen rangaistusasteikkoja rangaistusjärjestelmän sisäisen johdonmukaisuuden kannalta. Esimerkiksi laittoman maahantulon järjestämisestä säädetty enimmäisrangaistus on kaksi vuotta vankeutta. Koska kyseinen toiminta tapahtuu useimmiten järjestäytyneen rikollisuuden toiminnassa tai muuten suunnitelmallisesti, on perusteltua, että yksittäisen maahantulokiellon rikkomisen on katsottu ansaitsevan alemman rangaistuksen. Luonnoksessa ei sen sijaan ole erikseen perusteltu sitä, minkä vuoksi sopivana enimmäisrangaistuksena on pidetty yhtä vuotta vankeutta eikä kuuden kuukauden vankeutta. Ilmeisesti merkitystä on ollut sillä, että muissa Pohjoismaissa ja Saksassa enimmäisrangaistus on ollut yhdestä kolmeen vuotta vankeutta. Laajempi rangaistusasteikko antaa luonnollisesti myös enemmän liikkumavaraa yksittäisen teon paheksuttavuuden kannalta. Esitettyä rangaistusasteikkoa voi kokonaisuudessaan pitää perusteltuna.

Esityksen vaikutukset

Näkemyksenne luonnoksessa ehdotettujen lainsäädäntömuutosten arvioiduista vaikutuksista

Tuomioistuinten ja syyttäjälaitoksen toimintaan lainmuutos vaikuttaa työmäärää lisäävästi. Työmäärän lisäys riippuu paljolti vireillä olevasta sakkomenettelyn soveltamisalan laajentamisesta. Ellei maahantulokiellon rikkomisia voida jatkossa käsitellä sakkomenettelyssä, noin 450 maahantulokiellon rikkomista voi siirtyä käsiteltäväksi täydellisessä esitutkinnassa, syyteharkinnassa ja oikeudenkäynnissä. Mikäli maahantulokiellon rikkomista koskevat tapaukset käsiteltäisiin jatkossa sakkomenettelyssä, täyteen esitutkintaan, syyteharkintaan ja oikeudenkäyntiin siirtyisivät vain tapaukset, joissa tulisi tuomittavaksi vankeusrangaistus. Näiden lukumäärää on selvityksen mukaan vaikea arvioida, mutta puhutaan kymmenistä tapauksista. On syytä pohtia, tulisiko nyt kysymyksessä olevan lainmuutoksen voimaantulo sovittaa yhteen sakkomenettelylain uudistamisen kanssa.

Liljeroos Heikki
Oikeusministeriö

Pääkkönen Tuula
Oikeusministeriö - Oikeushallinto-osasto